

وَقایان

بررسی و تحقیق کونای دربارۀ عقاید

و تاریخ فرقه وهابی

تألیف: علی اصغر فقیهی

سرشناسه	فقیهی، علی اصغر، ۱۲۹۲ - ۱۳۸۳.
عنوان و نام پدیدآور	وهاپیان: بررسی و تحقیق گونه‌ای درباره عقاید و تاریخ فرقه وهابی/
	تالیف علی اصغر فقیهی؛
مشخصات نشر	تهران: صبا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۴۷۸ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۴-۴۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیها
موضوع	وهاپیه
موضوع	Wahhabiyah:
موضوع	وهاپیه -- عقاید
موضوع	Wahhabiyah -- Doctrines:
موضوع	عربستان سعودی -- تاریخ
موضوع	Saudi Arabia -- History:
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ۹۷۷/۶/۲۳۸BP:
رده بندی دیویی	۴۱۶/۲۹۷:
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۳۲۱۶۹:

وهاپیان بررسی و تحقیق گونه ای درباره عقاید و تاریخ فرقه وهابی

مؤلف: علی اصغر فقیهی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۴-۴۱-۶

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات صبا

۳۳۹۰۵۳۳۸ - ۳۳۹۲۴۵۶۰

ناصر خسرو، بن بست حاج نایب، پلاک ۱۷

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

بخش اول: بنیادگذاران مذهب وهابی

۱۷.....	مذهب وهابی چگونه و از کجا برخاست و چرا به این نام معروف شد؟
۱۸.....	نام وهابی
۲۰.....	سَلَفِیَّه سَنَائیون
۲۱.....	داستان بریه‌اری
۲۶.....	شَمّه‌ای از آراء عقاید وهاب‌ماری
۲۷.....	ابن تیمیه - ۶۶۱ - ۷۱۸
۳۰.....	ملاقات ابن تیمیه با غازان خان خور
۳۱.....	سخنانی که مورد اعتراض واقع شد
۳۵.....	روش ابن تیمیه در بحث
۳۸.....	درباره عقاید و آراء فقهی ابن تیمیه

بخش دوم: عقاید ابن تیمیه

۴۱.....	۱- توحید از نظر ابن تیمیه
۴۲.....	توحید اَلْوَهِّیَّت و توحید رُبُوبِیَّت
۴۳.....	۲- وسعت دادن دانه کفر و شرک
۴۴.....	توضیح درباره مطلب مزبور
۴۵.....	بقیه سخن ابن تیمیه:
۴۵.....	۳- اعتقاد به رؤیت و اثبات جهت
۴۷.....	سخن ابن قَیْم درباره رؤیت

- یادآوری: ۴۹
- سخن امام الحرمین جوینی ۵۱
- ۴- اعتقاد به اینکه ذات احدیت به آسمان دنیا فرود می آید ۵۲
- ۵- اعتقاد به اینکه عصمت انبیا قبل از بعثت لازم نیست ۵۴
- ۶- درباره پیغمبر ﷺ پس از رحلت ۵۴
- ۷- عقیده ا در باره مرقد مطهر پیغمبر ﷺ و حرمت دعا و نماز در نزد آن ... ۵۶
- توضیح درباره وضع مرقد مطهر ۵۸
- درباره صندوق ری قبر مطهر ۵۹
- درباره پوشش مرقد مطهر کردن آن و آویختن قندیل در اطراف آن و
تقدیم اشیاء نفیس ۶۰
- درباره گنبد روی حجره ۶۲
- درهای حرم نبوی از چه زمانی بسته شد؟ ۶۲
- درباره سنگریزه های کف مسجد ۶۳
- توضیح دیگر درباره زیارت قبر مطهر پیغمبر ﷺ و رسیدن و لمس آن ۶۴
- بقیه سخن ابن تیمیه درباره قبر و روضه مقدسه ۶۵
- ۸- حرمت سفر برای زیارت قبور ۶۶
- توضیح درباره ادعای اجماع و اتفاق در مورد زیارت قبور ۶۷
- توضیح دیگر درباره نسبت هایی که به شیعه داده شده است ۶۹
- یادآوری: ۷۳
- رافضیان چه کسانی هستند؟ ۷۴
- ۹- زیارت قبر پیغمبر ﷺ و قبور دیگر از نظر ابن تیمیه ۷۶
- توضیح درباره زیارت قبر مطهر پیغمبر ﷺ و قبور دیگر ۷۹

- در باره نماز گزاردن در نزد قبور: ۸۶
- در باره ندبه و نوحه گری ۸۷
- سخن گفتن پیغمبر ﷺ و گریه زنان ۹۰
- سخن شافعی در این باره ۹۱
- ۱۰- قسم به غیر خدا ۹۱
- توضیح درباره قسم به غیر خدا ۹۲
- ۱۱- سزای به بقاع معظمه و مشاهد متبرکه ۹۳
- ۱۲- درباره شیعه ۹۴
- توضیح درباره طلب مذکور ۹۵
- توضیح دیگر درباره زیارت قبور از نظر شیعه ۹۷
- کیفیت زیارت مرقد مطهر پیغمبر ﷺ از نظر شیعه ۱۰۱
- ۱۳- درباره قبور صالحین ۱۰۲
- ۱۴- بنا و ساختمان بر رو و اطراف قبور و لزوم بران کردن آن ۱۰۲
- ۱۵- سجاده برای نماز انداختن ۱۰۳
- ۱۶- استغاثه و توسل به پیغمبر ﷺ و شفیع قرار دادن آن حضرت و حاجت خواستن ۱۰۳
- توضیح درباره توسل به پیغمبر ﷺ ۱۰۴
- سخن ثبتهانی درباره استغاثه و توسل ۱۰۶
- ۱۷- صلوات بر پیغمبر ﷺ ۱۰۹
- ۱۸- بنای مسجد و گذاشتن قرآن در نزد قبور ۱۰۹
- ۱۹- هر چیز جدیدی بدعت است ۱۱۰
- ۲۰- یک نظر کلی درباره عقاید ابن تیمیه ۱۱۰

- کسانی که به راه ابن تیمیه رفتند ۱۱۱
- محمد بن علی شوکانی صنّعی ۱۱۲
- مذهب و عقیده شوکانی ۱۱۳
- شمّه‌ای از عقاید و سخنان شوکانی ۱۱۳

بخش سوم: شیخ محمد بن عبدالوهاب پیشوای فرقه وهابی

- دربارهٔ معرفت شیخ محمد به ایران ۱۱۸
- اظهار دعوت ۱۲۰
- مخالفت امیر آ- سادات شیخ ۱۲۲
- آغاز ارتباط میان شیخ و آل سعود ۱۲۲
- پشیمان شدن عثمان ۱۲۴
- تأثیر وجود شیخ محمد در وضع اسلام در یمن ۱۲۴
- شیخ محمد و شریف مکه ۱۲۵
- سیرت و روش شیخ محمد بن عبدالوهاب ۱۲۶
- پایان کار شیخ محمد بن عبدالوهاب ۱۲۸
- چند ملاحظه ۱۲۸
- چند تفاوت میان دعوت ابن تیمیه و محمد بن عبدالوهاب ۱۳۲

بخش چهارم: عقاید و هابیان

- ۱- معنای توحید و مفهوم کلمه لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۱۳۵
- امور دیگری که از نظر وهابیان موجب شرک یا کفر می‌شود: ۱۴۰
- پس مَوْحِد کیست؟ ۱۴۱
- ۲- اقرار به شهادتین موجب اسلام نیست. ۱۴۳
- توضیحی در این باره ۱۴۴

- در خصوص حکم به کفر کسی کردن ۱۴۵
- حکم به کفر از حقوق خداست ۱۴۶
- ۳- اثبات جهت برای خدا ۱۴۸
- ۴- درباره صفات باری تعالی ۱۵۰
- ۵- درباره نخستین پیغمبران ۱۵۱
- ۶- شفاعت و استغاثه ۱۵۱
- توضیح درباره استغاثه ۱۵۳
- ۷- به غیر خدا، سید و لا خطاب کردن، موجب شرک است ۱۵۵
- توضیح درباره مطالب منجور ۱۵۵
- ۸- درباره ساختمان اطراف و بر روی قبور و ذبح و نذر برای آن‌ها و افروختن چراغ در نزد قبور و نوشتن بر روی آن‌ها ۱۵۷
- توضیح درباره بنا بر روی قبور و چراغ افروختن و ذبح و نذر برای آن‌ها، و نوشتن بر روی قبور ۱۵۹
- توضیح درباره این سخن که رافضیان شرک و بابت قدر را به وجود آوردند و نخستین کسانی بودند که مسجد در نزد قبور بنا کردند ۱۶۳
- ۸- زیارت قبر مطهر پیغمبر ﷺ ۱۶۸
- توضیح درباره استحباب زیارت مرقد پیغمبر ﷺ ۱۶۹
- ۹- درباره مقام پیغمبر ﷺ ۱۷۳
- ۱۰- عقیده ایشان درباره سلف صالح ۱۷۶
- ۱۱- درباره اهل بیت پیغمبر ﷺ ۱۷۷
- ۱۲- اصول و فروع دین ۱۷۹
- ۱۳- عمل به ظاهر آیات و اخبار و مخالفت با تأویل ۱۸۰

- ۱۴- اجتهاد و تقلید ۱۸۱
- ۱۵- درباره آنچه در زمان پیغمبر ﷺ و صحابه نبوده است ۱۸۳
- حرمت استعمال دخانیات ۱۸۵
- امور دیگری که آن‌ها را بدعت می‌دانند ۱۸۷
- اصل حرمت و اصل اباحه ۱۸۸
- چند ملاحظه ۱۸۹
- ۲- ربان عقاید محمد بن عبدالوهاب ۱۹۳
- یادآوری ۱۹۷
- نمونه‌هایی از مراجع بعضی از کتاب‌های مذکور ۱۹۹
- سخنی چند از شیخ سلیمان برادر شیخ محمد ۲۰۵
- مذهب وهابی و مذهب حنبلی ۲۰۸
- پسران محمد بن عبدالوهاب ۲۱۰

بخش پنجم: قدیمی‌ترین ذکر از مذهب و عقاید وهابیان در منابع ایران

- ذکر مجملی از حالات عبدالعزیز، شیخ اعراب: ۲۱۶
- ذکر عبدالعزیز خلیفه اول وهابی و پسر او سعد (به نقل از ابوطالب خان اصفهانی) ۲۲۰

بخش ششم: مرکز انتشار مذهب وهابی

- سرزمین نجد ۲۲۶
- مردم نجد ۲۲۷
- وضع مردم نجد از بدوی و شهرنشین، مقارن دعوت وهابی ۲۲۹
- شمه‌ای از اخلاق و اوضاع اجتماعی نجدیان ۲۳۱

بخش هفتم: آل سعود

۲۳۸	 آغاز امارت آل سعود
۲۳۹	 محمد بن سعود
۲۴۱	 عبدالعزيز بن محمد بن سعود ۱۲۱۸ - ۱۱۷۹
۲۴۱	 عبدالعزيز و شریف مکه
۲۴۵	 پاسخ علمای مکه به نامه علمای نجد
۲۴۹	 اقدامات دیگر سعود در مکه و بازگشت شریف غالب
۲۵۱	 تصرف ماینه
۲۵۲	 حمله وهابیان به کربلا و نجف
۲۵۳	 حمله به کربلا
۲۵۸	 درباره خزانه حسینی
۲۵۹	 حمله وهابیان به کربلا از نظر نویسندگان شمانی
۲۶۱	 علل غلبه وهابیان به شهر کربلا
۲۶۲	 حمله‌های دیگر وهابیان به کربلا
۲۶۴	 حمله وهابیان به کربلا در منابع ایرانی
۲۶۴	 ذکر حادثه وهابی در کربلا
۲۶۸	 نامه وهابی به فتحعلی شاه
۲۶۹	 اقدامات فتحعلی شاه
۲۷۱	 کشته شدن عبدالعزيز به دنبال حادثه کربلا
۲۷۳	 حمله وهابیان به نجف اشرف
۲۷۳	 برخورد وهابیان به قبیله خزاعل و شدت یافتن کینه ایشان نسبت به شهر نجف
۲۷۳	

- ۲۷۴ نخستین واقعه
- ۲۷۵ واقعه دوم و دفاع علما و طلاب از شهر
- ۲۷۸ توضیح درباره رَحْبَه
- ۲۷۹ انجمن عظیمی که در کربلا تشکیل یافت
- ۲۸۱ چند توضیح درباره مطلب مذکور
- ۲۸۴ سعود بن عبدالعزیز ۱۲۱۸-۱۲۲۹
- ۲۸۶ آغاز مبارزات شمانیها با آل سعود
- ۲۸۸ حمله دوم
- ۲۸۸ حمله وهابیان به سبأ و استمداد امام مسقط از فتحعلی شاه
- ۲۹۰ درگذشت سعود
- ۲۹۰ امیرعبدالله فرزند سعود و حمله مجدد عثمانیان
- ۲۹۱ امیرعبدالله در مصر و داستان خزانن حرم بیبره علیه السلام
- ۲۹۳ اعدام امیرعبدالله
- ۲۹۳ ویران کردن شهر درعیه و تبعید آل سعود و آل سعودی مصر
- ۲۹۴ ورود ابراهیم پاشا به مصر و غرور عجیب او
- ۲۹۵ فروش اسیران وهابی
- ۲۹۶ تشکیل مجدد حکومت آل سعود
- ۲۹۷ امیرترکی
- ۲۹۸ فصل پسر ترکی
- ۲۹۹ آل رشید
- ۳۰۰ حمله مجدد ترکان به نجد و دستگیری و تبعید فیصل
- ۳۰۱ فرار فیصل از مصر

حکومت آل سعود پس از فیصل تا روی کار آمدن عبدالعزیز بن سعود.....	۳۰۲
عبدالعزیز بن عبدالرحمن معروف به ابن سعود	۳۰۴
تصرف ریاض از طرف عبدالعزیز	۳۰۶
در جنگ بین الملل اول و بعد از آن	۳۰۷
ابن سعود و شریف حسین:	۳۰۸
شرفاء مکه	۳۰۹
شریف حین	۳۱۰
مخالفت شریف با عثمانیه و انقلاب حجاز	۳۱۱
شروع انقلاب و داستان همراهات شریف حسین	۳۱۳
تعیین قاضی القضاة و رئیس مجلس شیوخ	۳۱۶
داستان خلافت سلاطین عثمانی	۳۱۷
درباره ودایع خلافت و آثاری که امروز در حوزه توپ قاپی موجود است:	۳۲۰
حکومت شریف حسین	۳۲۳
شریف حسین و خلافت	۳۲۴
حملة ابن سعود بن حجاز	۳۲۵
تفویض سلطنت به ملک علی	۳۲۷
پایان کار شریف حسین	۳۲۷
ابن سعود در مکه	۳۲۸
مباحثه علمای مکه و علمای نجد	۳۲۹
سقوط جده:	۳۳۰
تصرف مدینه	۳۳۰
ویرانی مقابر و مشاهد	۳۳۱

- ویران ساختن قبور بقیع ۳۳۱
- انعکاس ویرانی مقابر در ایران و دیگر کشورهای اسلامی ۳۳۲
- توضیح درباره وضع قبور ائمه مدفون در بقیع پیش از خراب شدن ۳۳۳
- انجمن اسلامی برای تعیین تکلیف اراضی مقدسه ۳۳۹
- علت عدم شرکت نماینده ایران ۳۴۰
- سلطنت ابن سعود در حجاز ۳۴۰
- ابن سعود و ادرسیها ۳۴۱
- قرارداد استخراج نفت ۳۴۲
- نامگذاری ۳۴۳
- داستان ابوطالب یزد ۳۴۳
- خلاصه داستان مربوط به شیخ حرّ عاملی در مکه، و توطئه فیجعی که انجام یافته بود: ۳۴۶
- موردی دیگر ۳۴۸
- منشأ اصلی این پیش آمدها ۳۴۹
- منع ایرانیان از حج ۳۵۳
- نادرشاه و شریف مکه ۳۵۴
- درباره وثیقه اتحاد اسلام که به دستور نادر در نجف تدوین شد ۳۵۴
- چند نکته مربوط به مطالب مذکور ۳۶۰
- نتیجه ۳۶۲
- درگذشت سلطان عبدالعزیز ۳۶۲
- شمه‌ای از اخلاق و عادات ابن سعود: ۳۶۳
- حکومت آل سعود بعد از ابن سعود ۳۶۴

بخش هشتم: جمعیه الإخوان یا جمعیه الامرین بالمعروف و النهایین عن المنکر

مشکلاتی که از تشکیل جمعیه الإخوان به وجود آمد	۳۷۲
چاره جویی ابن سعود	۳۷۳
شمه‌ای از صفات و اخلاق اخوان	۳۷۴
مخالفت، اختراعات جدید و پاره کردن سیم‌های تلفن	۳۷۵
ایرادهای اخوان به ابن سعود	۳۷۹
توضیح دربارهٔ حمل	۳۸۳
فرستاده شدن محمل از انبار	۳۸۴
وضع محمل مقارن جلوگیری از آن	۳۸۵
توضیح دربارهٔ جامهٔ کعبه و وضع خواجهگان و کیفیت شستشو و معطر کردن آن	
مکان شریف	۳۸۶
کسوه یا جامهٔ کعبه	۳۸۶
کسوهٔ کعبه در عصر اسلام	۳۸۷
کسوهٔ کعبه در زمان حاضر	۳۸۹
کارخانهٔ مخصوص تهیهٔ کسوهٔ کعبه	۳۹۱
خادمان و خواجهگان	۳۹۳
شستوی داخل کعبه	۳۹۳
اختلاف میان فرقهٔ اخوان و ابن سعود	۳۹۵
برطرف شدن غائلهٔ اخوان	۳۹۶
سخن احمد امین	۳۹۷

خاتمه: دربارهٔ مذهب وهابی در خارج از نجد و حجاز

- در ہندوستان ۴۰۰
- سید احمد ہندی ۴۰۱
- مولوی اسماعیل دہلوی ۴۰۳
- نذیر حسین ۴۰۴
- سید محمد سنوسی (در شمال آفریقا) ۴۰۴
- در سودان ۴۰۶
- در سومارا ۴۰۷
- در مصر ۴۰۷
- در مراکش (با د مغرب) ۴۰۹

مدارک و مستندات به ترتیب نام مؤلف

- جمعی از خاورشناسان: ۴۱۷
- چند تن از خاورشناسان: ۴۱۷
- فہرستہا ۴۲۷
- فہرست اعلام ۴۲۹

سخنی چند

کتابی که از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرد، بررسی مختصری است درباره عقاید و تاریخ فرقه وهابی که با گذشتن متجاوز از دویست و پنجاه سال از پیدایش آن، هنوز هم به‌ندرت می‌توان در خصوص فرقه مزبور، کتابی به زبان فارسی یافت. مطالب کتاب به‌طور کلی در هشت بخش و یک خاتمه به ترتیب ذیل تنظیم یافته است:

- ۱- بنیادگذاران مذهب وهابی.
- ۲- عقاید ابن تیمیه.
- ۳- محمد بن عبدالوهاب، پیشوای وهابیان.
- ۴- عقاید وهابیان.
- ۵- قدیمی‌ترین ذکر از عقاید و بابوها در منابع ایرانی.
- ۶- مرکز انتشار مذهب وهابی (جده).
- ۷- آل سعود.
- ۸- جمعية الاخوان.

خاتمه: درباره مذهب وهابی در خارج از نجد و حجاز کلیه مطالب کتاب مستند است و بیشتر مستندات به‌خصوص در مورد معتقدات فرقه مزبور، از آثار نویسندگان وهابی یا متمایل به وهابیت یا آثار مورد اعتماد وهابیان است.

درباره عقاید و فتوای ابن تیمیه که اساس و ریشه اصلی معتقدات وهابیان محسوب می‌شود (همچنین در مورد عقاید و فتوای محمد بن عبدالوهاب پیشوای فرقه وهابی)، کوشش شده است که تا حد امکان به نوشته‌های خود آنان استناد شود. مدرک هر مطلب در ذیل صفحه مربوط به‌دست داده شده است. به‌علاوه در پایان کتاب، فهرستی از مدارک و مستندات، ذکر گردیده است. گرچه منظور از تألیف این مختصر، تنها بیان شمه‌ای از عقاید و تاریخ وهابی‌ها بوده است، لیکن در پاره‌ای

از موارد، برای رفع شبهه یا توهمی یا برای روشن شدن مطلبی، توضیحی مناسب به نظر رسیده که این توضیحات در دنباله مطلب مورد نظر آمده است. (مستند این توضیحات نیز آثار علمای وهابی یا از آثار مورد قبول آنها می باشد.)

در روز چهاردهم ماه ذیحجه سال ۱۳۶۳ قمری مطابق دیماه ۱۳۲۲ شمسی یک جوان ایرانی به نام حاج ابوطالب یزدی را با اتهامی بی اساس و واهی، در مکه معظمه مقابل باب الصفا گردن زدند. این خبر به طور مبهم به ایران رسید و همه را سخت ناراحت و پریشان خاطر ساخت. در آن وقت، مردم ایران درباره فرقه وهابی و معتقدان و اینکه چرا قبور بزرگان را ویران می سازند و از زیارت مراقد پیشوایان دینی منع می کنند، آگاه و زیادی نداشتند. پیشامد مزبور حس کنجکاوی افراد بسیاری را تحریک کرد که این فرقه کیستند؟ و چه می گویند، اوایلی بود که نویسنده این سطور به امر تدریس پرداخته و حل. در او دبیرستان حکیم نظامی قم بود و چون درس تاریخ نیز جزء کار او قرار داشت، درباره فرقه وهابی به ویژه معتقداتشان، مورد پرسش های بسیاری قرار می گرفت، در پاسخ به آن پرسش ها، شروع به چاپ سلسله مقالاتی در زمینه تاریخ و عقاید وهابیان، در روزنامه استوار که روزنامه مشهور و معتبر آن روز قم بود، نمود و با استفاده به مدارک معدودی که در دسترس قرار داشت، مقالات مزبور را تا چهل پنجاه شماره ادامه داد. یکی از کتاب فروشان که رحمت خدا بد بر او باد، حروف روزنامه را به تدریج به صورت کتاب کوچکی با عنوان تاریخ و عقاید وهابیان، درآورد و منتشر ساخت. همین امر انگیزه و عاملی بود بر اینکه بررسی عقاید و تاریخ فرقه وهابی بیش از پیش مورد نظر و علاقه نویسنده قرار گیرد که در نتیجه در همان وقت به جمع آوری مصادر و مآخذ درباره فرقه مزبور پرداخت و مطالب مربوط به آن فرقه را جمع آوری و تنظیم کرد و به تألیف کتابی با عنوان وهابیان توفیق یافته شد که تقدیم علاقمندان می گردد.

علی اصغر فقیهی